
RAPPORT

HUDDINGE KOMMUN

BARNKONSEKVENSANALYS FÖR EXPLOATERING SJÖDALSBACKEN

UPPDRAGSNUMMER 7002079000

SLUTVERSION

2017-01-12

**SWECO SOCIETY AB
STHLM TRAFIKPLANERING**

**FILIP HOLMSTRÖM
ÅSA LINDGREN
JULIA SÖDERQVIST**

**KONTAKTUPPFITER
FILIP HOLMSTRÖM
FILIP.HOLMSTROM@SWECO.SE**

Sammanfattning

Sweco har fått i uppdrag av Huddinge kommun att ta fram en Barnkonsekvensanalys för Sjödalsbacken. Sjödalsbacken är ett mindre grönområde som ligger i centrala Huddinge. Huddinge kommun planerar att bygga tre stycken punkthus samt en ny förskola kring Sjödalsbacken. Syftet med Barnkonsekvensanalysen för Sjödalsbacken är att analysera hur barn och unga som påverkas av exploateringen. Fokus ligger även på att lyfta fram hur barn vill att Sjödalsbacken ska utformas i och med exploateringen. Barnkonsekvensanalysen för Sjödalsbacken har tagits fram under hösten 2016.

Huvudsakliga målgrupper som besöker platsen idag är förskolebarn, boende i närområdet och hundägare. Platsen har flera kvaliteter som till exempel varierat fågelliv, höga träd, stockar, naturliga stigar, öppna platser och berg i dagen.

För att få veta vad barnen tycker har dialoger genomförts med förskolorna Albatrossen och Falken som besöker Sjödalsbacken regelbundet. Albatrossen och Falken värnar om de kvaliteter grönområdet har idag och att de önskar att Sjödalsbacken lämnas orörd. Det framkom även att det finns en del skräp på platsen, men det ansågs inte vara ett stort problem då förskolorna själva plockade upp skräpet och därmed höll grönområdet rent.

Analysen visar att grönområdet troligtvis inte kommer att upplevas lika orört efter exploateringen. Det kan riskera att förskolorna Albatrossen och Falken möjligtvis väljer andra skogar att vistas i, då de uttryckt att orördheten är ett viktigt kriterie.

I rekommendationerna föreslås att göra Sjödalsbacken till en naturpark. En naturinspirerad och lekvänlig naturpark med belysning under de mörka perioderna under året. Det är viktigt att trygghet prioriteras så barn och unga känner sig välkomna. En kreativ naturpark kan locka närliggande förskolor, men också få äldre barn att vistas i grönområdet på fritiden.

Innehållsförteckning

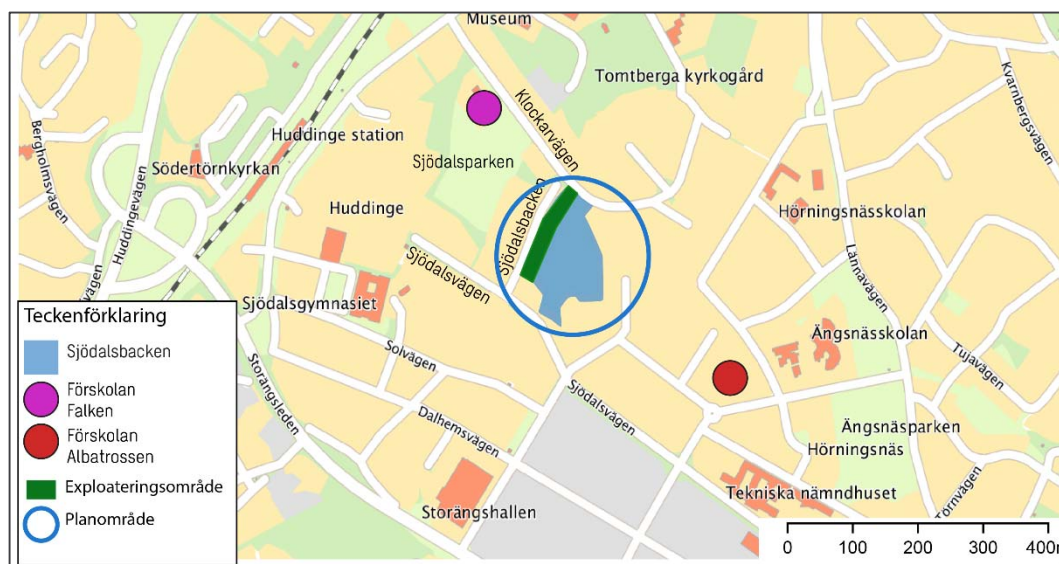
1	Inledning	3
1.1	Uppdrag	4
1.2	Vad är en barnkonsekvensanalys?	4
2	Metod	5
3	Nulägesbeskrivning	6
3.1	Närliggande grönytor	9
3.2	Dialog med barn - nuläge	9
3.3	Intervju med förskolelärare – nuläge	11
3.4	Intervjuerna med förskolelärare- planförslaget	12
4	Analys	13
5	Rekommendationer	15
6	Litteraturförteckning	16
7	Bilaga 1 – Intervjuguide	17

1 Inledning

Huddinge är en växande kommun och är idag, efter Stockholms stad, den näst största kommunen gällande befolkningsmängd i länet. De kommande åren beräknas kommunen växa med cirka 34 procent till år 2030 (Huddinge kommun, 2014). Med en befolkningsökning skapas stor efterfrågan på bostäder. Idag byggs flera bostäder i området och ett av de områden som håller på att planeras är Sjödalsbacken. Där planeras för tre bostadshus med sammanlagt ca 200 lägenheter. Husen planeras att bli mellan 14 och 16 våningar höga. I bottenplanet på det nya huset som angränsar till Klockarvägen planeras även för en förskola med cirka 100 barn.

I Huddinge finns stora naturområden, ungefär en tredjedel av kommunens yta består av naturreservat. Kommunen värnar om att ha ett grönt och hållbart samhälle. Sjödalsbacken är ett grönområde med högt rekreativvärde (Huddinge kommun, 2015) och centralt läge nära Huddinge centrum (se figur 1). Idag används området av bland annat förskolor, närboende och hundägare.

I projekteringen av området planeras grönområdet Sjödalsbacken att tillgängliggöras på olika sätt. Kommunens översiktsplan anger att vid utformning av parker och grönytor bör det läggas särskilt fokus på barn och ungdomars perspektiv och behov. (Huddinge kommun, 2014).

Figur 1. Översikt över Sjödalsbacken

1.1 Uppdrag

Sweco har fått i uppdrag av Huddinge kommun att ta fram en Barnkonsekvensanalys (BKA) för Sjödalsbacken. Syftet med denna undersökning är att analysera hur barn påverkas av exploateringen av Sjödalsbacken. Fokus ligger även på att lyfta fram hur barn vill att Sjödalsbacken ska utformas i och med exploateringen. Rapporten behandlar en nulägesanalys, planförslaget och rekommendationer.

1.2 Vad är en barnkonsekvensanalys?

En BKA är ett verktyg för att ta fram och analysera barnens och de ungas (0 -18 år) perspektiv på hur ett projekt eller verksamhet påverkar dem. En BKA bör innehålla två perspektiv; *barnperspektivet* och *barnens perspektiv*. Barnperspektivet utgörs av vad vuxna vet är bra för barn och ungdomar, samt vad vuxna vet att barn och ungdomar tycker om. Barnets perspektiv är det man får när barn och ungdomar tillfrågas direkt om deras perspektiv och åsikt.

Ur ett barnperspektiv analyseras hur ett projekt påverkar barn och unga. Enligt Förenta Nationernas (FN:s) barnkonvention innebär barnperspektivet att barnets rättigheter ska beaktas vid samtliga tillfällen när beslut eller åtgärder berör denne (UNICEF, 2017). En BKA bör därför alltid analysera barnperspektivet och barnets perspektiv utifrån barnets bästa. Om en eventuell åtgärd inte behandlar barnets bästa bör fortsatt analys och arbete med kompletterande åtgärder genomföras.

2 Metod

Arbetsprocessen innefattar flera metoder för att samla in underlag till analysen av barnperspektivet av exploateringen/planeringen av Södalsbacken. Aktiviteter som genomförts under processen är: startmöte med kommunen, fördjupning av befintligt material, förskoledialog, observationsstudie, avstämningsmöte med kommunen, integrering av uppdaterat planeringsmaterial, analys och rapportskrivning.

Underlaget för att kunna analysera planområdet består av dialoger genomförda med förskolebarn och förskolelärare som använder grönområdet. En inventering har även ägt rum för att ta reda på hur grönområde används idag. Inventeringen av området genomfördes den 20:e oktober 2016. Under inventeringen fördes anteckningar och dokumentation genom fotografering av miljöer och platser som bedöms ha betydelse för barn och unga.

När arbetet med BKA:n startade gjordes en områdesanalys där närliggande förskolor kontaktades. Detta för att se om och på vilket sätt de använde grönområdet Södalsbacken. I och med denna kontakt blev förskolorna Falken och Albatrossen intressanta då de använde Södalsbacken frekvent.

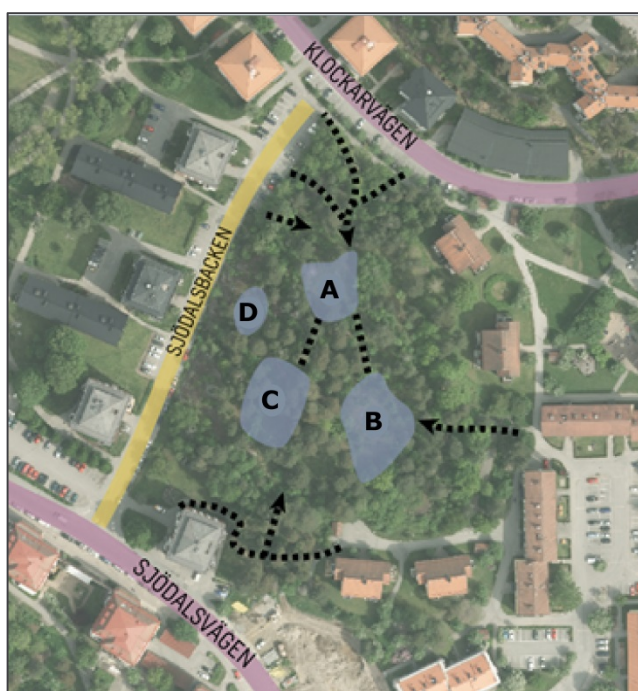
Upplägget och materialet på dialogtillfällena anpassades till förskolebarnens ålder (4-5 år) så de kunde förstå vad som skulle hända i området och så de kunde berätta hur de använde platsen idag. Barnen fick information om hur exploateringen av Södalsbacken var tänkt. För att illustrera för barnen hur höga de nya bostäderna skulle bli användes duplo (stora legobitar) som hjälpmedel för att visa hur höga de nya husen planeras att bli i jämförelse med de husen som finns i området idag. Andra material som användes under intervjuerna var bilder som illustrerade området och tänkt exploatering.

Efter dialogtillfället med barnen genomfördes intervjuer med en förskolepedagog på respektive förskola. Vid intervjun användes en intervjuguide och bilder från planförslaget. Frågorna från dialogerna och intervjuerna har sammanställts i *"Bilaga 1 – intervjuguide"*.

Datum	Förskola	Plats vid intervju	Plats för dialog	Antal barn
20/10/16	Albatrossen	Förskolan	Södalsbacken	Ca 10 st.
27/10/16	Falken	Förskolan	Förskolan	Ca 6 st.

3 Nulägesbeskrivning

Sjödalsbacken ligger öster om Huddinge centrum. Det tar cirka tio minuter att gå från planområdet till centrum där det finns både handel och kommunikationer som pendeltåg och buss. I det centrumnära området pågår mycket exploatering och många nya bostäder byggs, bland annat längs med Sjödalsvägen.

Beskrivning av platser

- A Stor öppen plats med stor sten i mitten
- B Öppen yta med mindre stenformation
- C Öppen yta
- D Mindre öppen yta med stockar

De streckade linjerna markerar entréer till naturparken

Figur 2. Karta över Sjödalsbacken som illustrerar entréer, stigar samt öppna ytor

Sjödalsbacken är idag ett grönområde som uppfattas som relativt orört trots sitt centrala läge. Det beror till stor del på att området är bevuxet med skog och inte anlagd park. Platsen är inte möblerat eller belyst. I grönområdet finns vilda djur såsom fåglar, harar, ekorrar mm vilket uppskattas av besökare.

I område A och B finns det större öppna gräsytor med kuperad terräng och ytor med berg i dagen. Område C är till stor del trädbevuxet och relativt mörkt. Vid område D ligger idag utspridda trästockar. Entréer till grönområdet Sjödalsbacken finns på norra, södra och östra sidan av parken.

Framförallt grönområdets öppna ytor används av både förskolor, närboende och hundägare. Det finns många upptrampade stigar genom området.

Figur 3. Illustrerar en av de större ytorna i parken där det syns hur marken är välanvänd. Område A

Figur 4. Stigar från söder.

Figur 5. Entré från norr

Under inventeringen hittades tomma ölburkar och rester av kopparkablar. Skräpet återfanns på några enstaka ställen och upplevdes därför inte som så störande.

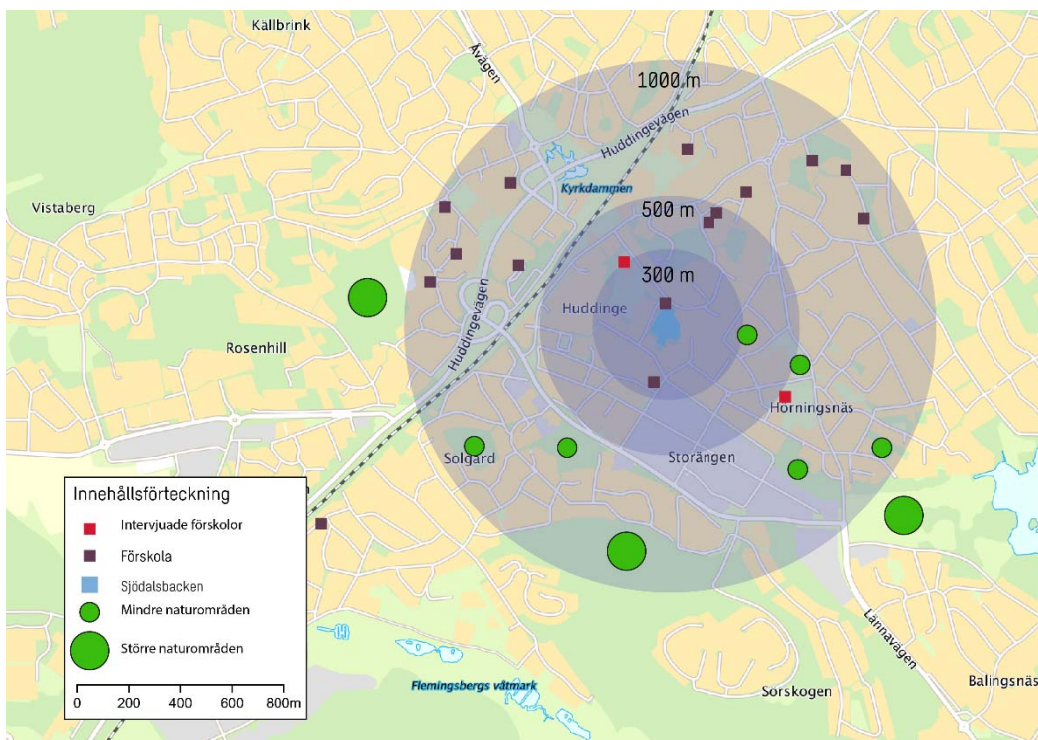
Figur 6. Skräp, ölburk samt elkablar.

Flera balkonger på befintliga hus vänder sig mot grönområdet. Balkongerna är ombonade och trivsamma vilket pekar på att de används i hög grad. Detta skapar en ökad trygghetskänsla eftersom människors möjlighet att se och höra vad som händer på platsen är hög.

Figur 7. Balkonger riktade mot grönområdet

3.1 Närliggande grönytor

Figur 8. Radie på 300, 500 och 800 m från Sjödalsbacken. Markerade förskolor och grönområden.

För att förstå Sjödalsbackens betydelse utifrån ett barnperspektiv är det viktigt att vidga blicken och titta på andra grönområden som finns i området. I figur 8 är Sjödalsbacken markerat med en radie på 300, 500 och 1000 meter. Det finns tre andra mindre grönområden inom 500 meter och fem grönområden inom 1000 meter. Dessa mått är angivna för illustrera tillgängligheten för förskolorna till grönområden. Förskolorna har flera grönområden de kan besöka som ligger inom promenadavstånd. Dessa grönområden har valts utifrån likheter med Sjödalsbacken i yt-storlekhet och orördhet (Google maps, 2016).

3.2 Dialog med barn - nuläge

I dialogen med förskolebarnen från Albatrossen visade det sig att de lekte olika lekar när de samlade in föremål från grönområde, som t ex kottar, pinnar och löv. Barnen och förskolelärarna pratade sedan om vad de hittat. Barnen lekte även andra lekar i naturen som t ex kurragömma. Barnen ville gärna berätta om de stora tallarna i grönområdet och att de hade sett ekorrar, blåbär och spillning från harar.

Efter dialogen fick barnen leka fritt i naturen och leken observerades. Barnen visade vilka platser i grönområdet som de tyckte var bra för lek. En populär plats var där det var berg i dagen med en liten sänka där vatten hade samlats. Barnen gillade även att balansera på stockarna som låg i område D. Mellan dessa platser sprang barnen runt och använde sig av stigarna och de öppna ytorna.

Figur 9. Barnen från förskolan Albatrossen kollar ner i en sänka i berget. Område A

Figur 10. Förskolan Albatrossen balanserar på stockar. Område D

Figur 11. Exempel på hur barnen använder grönområdet. Område A.

Under dialogerna med barnen framkom att de ibland hittade skräp som de plockade upp och slängde i papperskorgen. Skräp som de kunde hitta var bland annat glas, ölburkar, fimpar och plasthöljen till kopparledningar.

3.3 Intervju med förskolelärare – nuläge

Förskolan Albatrossen och Falken använder Sjödalsbacken året runt, främst på förmiddagarna. Samtliga avdelningar på förskolan Falken använder området medan förskolan Albatrossen har avdelningar som aldrig nyttjar området. Förskolepedagogerna trodde att förskolorna gick dit ungefär en gång i veckan. De använder grönområdet då den ligger nära förskolan och därmed kompletterar förskolegården. Dessutom har grönområdet större yta naturlig mark och upplevs orörd.

Pedagogerna från bägge förskolorna betonade vikten av den orörda naturen. De menade att det var därför de besökte Sjödalsbacken. De sökte efter naturliga lekplatser med motoriska utmaningar som balans, klättring eller kuperade stigar.

Förskolorna vistas i grönområdet under dygnets ljusa timmar och nästan alltid under förmiddagarna. Pedagogerna upplever att grönområdet är en trygg plats. Dock påpekade de att det fanns en brant bergskant som skulle kunna vara farlig för barnen. När barnen lekte runt bergskanten krävdes att pedagogerna hade mer uppsikt över barnen. Att klättra i berg är annars uppskattat av barnen och anses som ett bra sätt att lära sig motoriska moment berättade förskolelärarna.

När förskolorna besöker grönområdet finner barnen alltid skräp. Förskolepedagogerna har ofta med sig soppåsar till barnen att slänga skräpet de hittar. Barnen kan också bära med sig skräpet till en papperskorg. När barnen hittar skräp uppmuntrar pedagogerna barnen för att lära dem att hålla rent. I grönområdet finns en del skräp men det upplevs inte som ett större problem. Om det skulle finnas sprutor eller annat farligt skräp menar pedagogerna att de skulle sluta besöka grönområdet.

I intervjun med pedagogerna på förskolan Falken lyftes frågan grönområdets grad av tillgänglighet för personer med exempelvis barnvagn eller rullstol. Förskolepedagogen ansåg inte grönområdet var svår att använda utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

3.4 Intervjuerna med förskolelärare- planförslaget

Vid en eventuell exploatering av området önskar bägge förskolorna att den orörda naturen får fortsätta att vara orörd, för att naturupplevelsen ska bestå. Pedagogen på Falken var positiv till att lyfta in naturupplevelsehöjande åtgärder. Det skulle kunna vara t ex motoriska utmaningar som fler stockar eller ett utkikstorn för barnen där de får överblick över grönområdet. Förskolepedagogerna efterfrågade även fler klätterytor. Det var viktigt för pedagogerna att grönområdet upplevdes som orörd. Belysning och framförallt bänkar var därför inget som välkomnades eftersom grönområdet då skulle se mer ordnad ut.

Förskolelärare värderar och prioriterar att förskolebarnen ska röra sig i skog delvis eftersom det står i läroplanen. Men det beror också på tendensen att färre barn idag är ute i grönområdet, vilket pedagogerna menar är negativt. Många föräldrar tar inte sina barn till grönområdet på sin fritid. Detta leder till att barnen inte är vana att röra sig i grönområdet, vilket i sin tur leder till att barnen snubblar på rötter eller upplever rädsla för grönområdet. Därför är det viktigt att förskolorna tar sig tid att vistas ute i skog och mark med barnen.

De nya husens höga höjd, eller att husen skulle synas över hela grönområdet, var inget som kommenterades nämnvärt av pedagogerna. Om naturupplevelsen minskar kommer förskolegrupperna börja besöka andra skogsområden.

Under intervjun med förskolepedagoger på Falken diskuterades huruvida Sjödalsbacken skulle fortsätta vara en återvändsgränd eller göras om till att ha genomfartstrafik. Pedagogen ansåg inte att det var några problem med eventuell genomfartstrafik. Detta då barnen skulle få möjlighet att lära sig trafikregler och hantera trafiken.

4 Analys

Området vid Sjödalsbacken består idag av ett mindre grönområde som upplevs orört med kuperad mark och naturliga stigar. Huvudsakliga målgrupper som besöker platsen är förskolebarn, boende i närområdet och hundägare. Platsen har flera kvaliteter som lockar förskolorna, t ex varierat djurliv, höga träd, stockar, naturliga stigar, öppna platser, bergsinslag samt närhetsfaktorn. Det finns goda lekmöjligheter för barnen och den orörda naturen ingår även som ett verktyg i läroplanen. I förskoledialogen framkom att det finns en del skröp på platsen, men det ansågs inte vara ett stort problem.

Utifrån dialog med barn och intervjuer med förskolepedagoger framgår att grönområdet önskas lämnas orört.

Många frågor väcks kring platsens framtid:

- kommer Sjödalsbacken att upplevas som en skog när höghusen byggs?
- om det inte upplevs som skog, kommer förskolan att gå till en annan, mer orörd plats?

Detta innebär att förskolorna kanske kommer leta upp andra grönområden i närheten för att uppnå syftet med att leka och vistas i naturen. Användningen av grönområdet kommer att ändras men förtätningen och nya förskolor i närområdet gör att förskolegrupper troligtvis kommer att besöka platsen ändå. Blivande besökare blir närboende barn och vuxna från de nya husen. Det tillkommer troligtvis även besökare från den befintliga bebyggelsen som uppskattar områdets nya, mer parkliknande karaktär.

I Tabell 1 presenteras en sammanställning där grönområdets kvaliteter utvärderas utifrån nuläge och hur det kan komma att förändras vid exploatering (enbart sett till planförslaget).

Tabell 1.

Kvalitet	Nulägesbeskrivning	Förändring vid exploatering
Mark	Skog, natur, kuperad	En del av grönområdet försvinner.
Det vilda	Upplevs opåverkad, inget buller, endast naturliga stigar, mycket djurliv.	Nya hus förändrar upplevelsen.
Det rymliga	Upplevs avskilt trots litet område	Inte längre i avskildhet
Det rofyllda	Upplevs fridfullt, ljud från exploatering i området.	Högre densitet av människor. Fler människor kommer besöka platsen.

Det lekfulla	Stockar, stenar för lek, kuperad terräng, öppna ytor för spring.	Beror på hur man kommer göra med platsen.
Den gröna mötesplatsen	Lekplats samt hundägare	Hundägare kommer troligtvis fortsätta använda platsen. Nya besökare som uppskattar den mer anlagda naturparken
Områdets tillgänglighet	Nås endast via små stigar	Beror på hur platsen utvecklas.
Stigar och vägar	Naturstigar	Mer tillgänglighetsanpassade stigar och gångar
Terrängen	Kuperad terräng	Eventuellt kommer terrängen påverkas beroende på inriktning av parken/målpunkten
Tillgodoses prioriterade grupperns behov?	Funktionsnedsättning: Nej Barn: Förskolegrupper använder grönområdet Unga: Idag används inte platsen av ungdomar. Bland annat beroende på att under tider då de vistas utomhus är platsen inte belyst eller har några målpunkter som är intressanta för unga.	Funktionsnedsättning: Bättre än innan Barn: Ev kommer förskolegrupper ta sig till andra naturplatser om det blir för exploaterat och ordnat. Unga: Om platsen iordning görs kommer eventuellt unga börja vistas på platsen.

Ovanstående tabell visar att många kvaliteter blir påverkade av exploateringen av platsen. Platsen förändras och de som använder platsen idag kommer troligtvis ändra sin vistelsegrad. Området kring platsen visar att det finns flera alternativa lekplatser och grönområden för förskolor.

Det är särskilt viktigt för barn som tillbringar en större del av sin vardag inom området de bor i att ha en bra närmiljö (Johansson, 2010). Barns lekar, fysisk aktivitet och utveckling är mycket beroende av den närmiljö de har runt bostaden. Förskolebarn har till exempel visat sig vara mer fysiskt aktiva när de får leka på gårdar som har naturinslag så som träd och buskar samt mer kuperad terräng (Johansson, 2010).

Området beräknas få en större andel barn och en förskola med ca 100 barn planeras för att möta behovet. Denna förskola kommer att angränsa till grönområdet Sjödalsbacken. Barn som bor i området kommer troligtvis att besöka Sjödalsbacken på sin fritid för att leka. Förskolebarnen förväntas använda platsen under dagtid. Detta betyder att barn kommer fortsätta besöka parken oavsett om förskolorna Albatrossen eller Falken skulle välja andra skogar att besöka.

5 Rekommendationer

Eftersom det idag finns skogsliknande grönområden som alternativ till grönområdet vid Sjödalsbacken och flera ordnade lekplatser rekommenderas därför att forma en plats som är ett alternativ mellan dessa två, med karaktären av naturpark. Genom exploateringen kommer grönområdet att förändras. De nya höga husen kommer påverka känslan av avskildhet, tysthet och orördhet. Planeringen av platsen bör anpassas till dessa förutsättningar. Det är viktigt att behålla naturkänslan och möjlighet till att använda naturen på ett kreativt sätt. Ett fåtal naturinspirerade och lekvänliga inslag kan finnas i naturparken. Enkel belysning kan bidra till att platsen kommer att användas under mörka perioder. Viktigt är att trygghet prioriteras så att barn och unga känner sig välkomna på platsen. Dagens situation där förskolegrupperna har sopsäckar med sig för att plocka och rensa naturen på skräp borde försöka undvikas.

Platsen idag

Möjligt alternativ

Lekparker finns redan

6 Litteraturförteckning

Google maps, 2016. *Huddinge C.* [Online]

Available at:

<https://www.google.se/maps/@59.2355296,17.9884455,1040m/data=!3m1!1e3>

Huddinge kommun, 2014. *Översiktsplan 2030*, Huddinge: Huddinge kommun.

Huddinge kommun, 2015. *Parkprogram - parkplan del 1*, Huddinge: Huddinge kommun.

Johansson, S., 2010. *Grönområden i Stockholm - Hur påverkas de av exploatering?*. Stockholm: Stockholms Universitet.

UNICEF, 2017. *Barnkonventionen är vårt uppdrag.* [Online]

Available at: <https://unicef.se/barnkonventionen>

7 Bilaga 1 – Intervjuguide

Frågor till barnen

- Vi presenterar varför vi är här? Vi vill veta vad ni tycker så det blir så bra som möjligt för er.
- Vad brukar barnen göra här?
- Känsla för bilparkeringen?
- Vad säger de om höjden? Har de erfarenhet av andra höga hus? Hitta perspektiven *visar höjden med t.ex. lego åh jämför med förskolans höjd*
- Avslutar med att gå runt där barnen får visa grönområdet för oss
- Vad gillar ni med grönområdet?
- Vad gillar ni inte med grönområdet?
- Vad vill ni göra här?
- När ni är ute och går, vad tycker ni om bilarna då? när ni ska gå över vägen?
- Bilar cyklar går, vad tycker ni om dom?
- Har vi missat att fråga något?

Frågor till pedagogerna

- Vad kallar ni grönområdet?
- Hur ofta går ni dit? beroende på Årstid?
- Vilka andra platser går ni på utflykter till?
- Rita hur ni tar er till grönområdet? Utmaningar, bra/dåligt? Entréer in och ut ur grönområdet?
- Vad brukar ni göra i grönområdet?
- Samlingar (vad pratar ni om?), fria lekar, hur utnyttjar ni naturen,
- Vad finns det för problem med grönområdet idag?
- Hur tror ni att de nya husen kommer påverka era skogsbesök?
- Vad vill ni göra i grönområdet?
- Hur blir grönområdet mer anpassad för barnen?
- Hur berörs ni idag av exploateringen i Huddinge
- Hur är grönområdet Belyst? Är ni här när det är mörkt?
- Skillnaden beroende på årstid?
- Har vi missat att fråga något?